

ידע מצמיח תנוף

עיון בפרשה – פרשת משפטים

השבת אבדה

כל אחד מאתנו מאבד לפעמים חפצים, ואנו שמחים לקבלם בחזרה. לפעמים, הטפול בהחזרת האבדה גורם לטרחה והמוצא מבזבז זמן על כך, ובכל זאת, צריכים להשיב את האבדה כי כך צויתה התורה.

1. נסו לחשוב מדוע חשוב להחזיר אבדה?

המצוה

בהשבת אבדה ישנן שתי מצוות מהתורה: האחת, מצות עשה, והשנייה, מצות לא תעשה.

✓ אם המוצא מחזיר את האבדה לבעליה, הוא מקיים מצות עשה:

”השב תשיבם לאחידך”.

✗ ואם אינו מחזיר את האבדה למרות שיודע למי אבדה, הוא עובר על מצות לא תעשה: ”לא תוכל להתעלם” (גם אם אינו לוקח את האבדה לעצמו אלא משאירה במקום שהיתה).

שמות פרק כג פסוק ד

כי תפגע¹ שור איבך או חמרו תעה השב תשיבנו לו.

כלומר: המצוה להחזיר אבדה נוגעת גם כשהאבדה שיקת לאדם שאינני אוהב.

בספר דברים, התורה חוזרת על מצוות שנאמרו בחמשים הקודמים.

יש לכך מספר מטרות:

א. להוסיף דינים למצוה.

ב. להראות את חשיבות הענין.

להדגיש ענינים שהם בעלי חשיבות מיוחדת בחיים החדשים בארץ ישראל.

לב לדעת

ידע מצמיח תגובה

דברים פרק כב

(א) לא תראה את שור¹ אחיך או את² שיו נדחים³ והתעלמת מהם
השב תשיבם לאחיך:

(ב) ואם לא קרוב אחיך אליך³ ולא ידעתו⁴ ואספתו אל תוך ביתך והיה
עמך⁵ עד דרש אחיך אתו והשבתו לו: (ג) וכן תעשה לחמרו וכן תעשה
לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה
לא תוכל להתעלם:

¹לא תראה, והתעלמת - לא תראה אותו, שתתעלם ממנו, זהו פשוטו. (רש"י)
²ואם לא קרוב אחיך אליך - שאינו קרוב אצלך, כי אינך מתחייב ללכת אל ארץ אחרת
עם האבדה להשיבה אליו, או שלא ידעת אותו כלל... (רמב"ן)

2. איזו בעיה יכולה להתעורר על פי פסוק ב'?

3. מה הפתרון שמציע הפסוק?

¹לא תוכל להתעלם - לכבש עיניך באלו אינך רואה אותו. (רש"י)

פירוש רבינו בחיי, דברים פרק כב פסוק א ת

צוה התורה שנהיה זהירים בהשבת אבדה לבעלים... וכל זה מדרך
החסד והרחמים,

ללמד שכלנו עם אחד... ושירצה כל אחד בתועלת חברו² ושיתמל
על ממנו...

וזהו שאמר "וכן תעשה לחמורו", שהוא בעל חי ובהמה טמאה, "וכן
תעשה לשמלתו" אף על פי שאינו חשוב כבעל חי, "וכן תעשה לכל
אבדת אחיך", אחד משאר פלים, אף על פי שאינן חשובין כשמלה...
וזה שאמר, "לא תוכל להתעלם", אין להבין אותו בהשבת אבדה
בלבד, אלא הוא הדין בשאר כל הפרטים ושאר כל התועלות
שביד האדם להביאם לחברו או להקסיר ולדחות נזקו ממנו,
הרי הוא חייב בכלן, וכענין שאמר הכתוב: "ואהבת לרעך כמוך"
(ויקרא יט).

ידע מצמיח תנוף

5. מדוע לפי רבינו בחיי יש לקיים את מצוות השבת אבדה?

אמר רבי יוחנן: שלשה מכריז עליהן הקדוש ברוך הוא בכל יום:
...ועל עני המחזיר אבדה לבעליה, ועל עשיר המעשר פרותיו בצנעה.

(תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קיג עמוד א)

מה מיוחד בעני שמחזיר אבדה מאדם רגיל?

לב לדעת - מה הקושי הגדול בהשבת אבדה?

כיצד ניתן להתגבר עליו?

ערכו דיון בכיתה על הדרכים בהם ניתן לקיים יותר מצווה חשובה זו

כתוב על מקרה שבו מצאת אבדה והחזרת או שנאבד לך חפץ והחזירו לך. כיצד הרגשת?
